

פנינה עמיר-זמיר

בית אהרון כהנא
BEIT AHARON KAHANA

כ. כהנא
Kahana

פנינה עמיר-זמיר

בית אהרון כהנא
BEIT AHARON KAHANA

בית
Kahana

פנינה עמיר - זמיר

ילידת רומניה, 1929 - עלתה לישראל ב-1940,
 למדה ציור בפרז, עבדה כשוליה במפעל "לפיד" בת"א.
 ב-1955 הצטרפה לסדנה ב-"חרסה" עם נחמיה עזז ובהדרכתו,
 עבדה תחילה בעיטור המוצרים ובהמשך גם בעיצובם.
 ב-1958 השתלמה באיטליה אצל אמן הקרמיקה Gianbatista Valentini ובטכנולוגיה קרמית ב-Faenza.
 ב-1960 התמנתה לניהול האמנותי של המחלקה ב-"חרסה" ואת תפקידה זה מילאה עד 1965.
 1959-1962 לימדה טכנולוגיה של הקרמיקה במחלקה לקרמיקה ב-"בצלאל"

היתה פעילה ועבדה בהתנדבות כמזכירה בתקופה שארגון הקרמיקאים בישראל היה ארגון קטן ומתפתח.
 היתה הנציגה היחידה מישראל באקדמיה הבינלאומית לקרמיקה בז'נבה.

השתתפה בתערוכות קבוצתיות נבחרות מ-1960 עד ל-2000

1979	קרמיקה מישראל - גרמניה
1989	קרמיקה מישראל - תערוכה נודדת - ברלין, פריז, ברצלונה, ליסבון, אוסלו וברצלוב
1991	תערוכות אמנות קרמיקה ממזרח גרמניה ואמנות קרמיקה ישראלית, נערכה ביפו העתיקה, בגלריית הוראס-ריכטר ובגלריית הככר.
1991	"ראשית הקרמיקה הישראלית" - בית האמנים, ירושלים, מוזיאון הרצליה, אוצר גדעון עפרת
1992	קרמיקה מישראל - במסגרת "ארט פוקוס", תערוכה נודדת בחוף המזרחי של ארה"ב
1992	תערוכות ביאנלה שייצגה את ישראל באיסטנבול
1993, 1995	אמנות ותעשייה - באר-שבע
1998	"דרך בחומר" 50 שנות אמנות הקרמיקה - בית אהרון כהנא, רמת-גן
2005	מחווה לקדרות הפלסטינאית המסורתית בחברון - משכן לאמנויות, עין-חרוד
2000, 2005	ביאנלה לקרמיקה - מוזיאון א", תל-אביב

פנינה עמיר-זמיר עסקה עד יום פטירתה באמנות קרמית בסטודיו משלה בתל-אביב.

התערוכה והקטלוג כיוזמת

עיריית רמת-גן, בית אהרון כהנא ואגודת אמני הקרמיקה בישראל

אוצר ראשי ומנהל אמנותי מאיר אהרונוסון

אוצרת: אינה ארואטי

עיצוב הקטלוג: סטודיו צביקה רויטמן

צילום: רן ארדה

דפוס: אלי מאיר

www.israel-ceramics.org

רח' רוקח 147, רמת-גן' טל: 03-7523348

מידות: רוחב/גובה/עומק ס"מ

אוקטובר - דצמבר 2010

תודות למשפחת זמיר אשר תרמה וסייעה במימוש התערוכה והקטלוג

תודות לאספנים אשר השאילו באדיבותם מאוספיהם: בן-ציון זאב, תמי טליסמן, עמית עפל

תודות לאמניות: אסתר בק, על גורפינקל-פסטרנק, מגדלנה חפץ, רחל כדמור, אתל פיטרוף

אגודת הקרמיקאים שמחה להציג, בשיתוף עם בית אהרון כהנא, את תערוכתה של פנינה זמיר ז"ל. אנו באגודה מייחסים חשיבות עליונה בהצגת תערוכה זו הנותנת הזדמנות נדירה להתבונן על יצירותיה של פנינה, שאינה מוכרת לרבים מאיתנו, בטח לא באופן המרוכז והמתומצת כפי שכישרונותיה מוצגים כאן.

נענינו בהתלהבות לבקשתה של בתה, נעמי, שבקשה את עזרת האגודה למצוא במה להצגת עבודותיה של אמה פנינה. הכבוד היה שלנו, מפני שתמיד נשמח לייצג ולהציג עבודות של חברנו (וזאת אף חובתנו), ועל אחת כמה וכמה במקרה של פנינה שהתנדבה לאורך שנים רבות להיות המזכירה של אגודת אמני הקרמיקה בישראל.

היא שימשה בתפקיד זה עוד בזמנו של יוסף בלומנטל, היוזם, המקים והיושב ראש הראשון של האגודה ולאורך כל התקופה שמגדלנה חפץ כיהנה כיושבת ראש. בנאמנות בלתי מתפשרת ובתנאים ללא תנאים היא ליוותה את יושבי הראש ודאגה בצורה מרשימה ומוצלחת ביותר לשמור על סדר ושלוש בית במערכת. פנינה העניקה הרגשה של כבוד וידידות לכל חברי האגודה והייתה דמות נערצת על חבריה.

בית אהרון כהנא, ובראשה אינה ארואטי, נענו ברצון רב לאתגר לאצור את התערוכה המייצגת את פנינה. אנו מקווים שבזאת הצלחנו לאמר תודה קטנה וצנועה לפנינה על תרומתה הענקית והאנושית לאגודה כאיגוד ולקרמיקה הישראלית.

בתודה לכל האנשים שפעלו לקיום וביצוע התערוכה.

אבנר זינגר

יו"ר ועדת תערוכות

אגודת אמני הקרמיקה בישראל

על פנינה עמיר-זמיר

מגדלנה חפץ

את עבודותיה של פנינה עמיר-זמיר הכרתי שנים רבות לפני שהכרתי אותה עצמה. בתחילת שנות ה-60, כשהגעתי לארץ, גיליתי בחנויות הקרמיקה כלים בגוונים חומים עם חריטות ו/או ציורים מופשטים למדי של צמחייה ונוף מדברית. אלה היו אגרטים אסימטריים, קערות וצלחות מלבניות בגדלים שונים. הוקסמתי מהריח של הנגב שנשף מהעבודות, בלי לדעת שהם מיוצרים במפעל "חרסה" בבאר שבע. המפעל עדיין בבאר-שבע, אבל אז העיר באר-שבע הרגישה הרבה יותר מדבר ממה שהיום. כל כלי שלקחתי לידי נתן לי תחושה של מקומיות, נאיביות ונוף מדברי.

נחמיה עזז היה אז מנהל המחלקה האמנותית של "חרסה", ופנינה נתנה ליצירות שלו את המרקמים, האיורים, החריטות והצבעוניות. מקום מכובד לעבודות האמנות של המפעלים בארץ נתן גדעון עפרת בתערוכה "התחלת הקרמיקה הישראלית 1932-1962" שהתקיימה ב-1991 בבית האמנים בירושלים. בביאנלה השלישית לקרמיקה במוזיאון ארץ ישראל (2004) כבר נתנו מרק צצולה ואריה פרנקו לתקופת האמנים בתעשייה מקום היסטורי.

אני הכרתי את פנינה רק בשנות ה-80, כשהיא התנדבה כמזכירה של אגודת אמני הקרמיקה בישראל, לצדו של יוסף בלומנטל, שעמד אז בראשה. כשהחלפתי את בלומנטל בתפקיד, עבדה פנינה לצדי עוד 12 שנה. היושר והטוהר הפנימי שלה ונאמנותה לאגודה ולחבריה עשו את הדרך המשותפת שלנו קלה ונעימה. היא גם עמדה לצדי כשהראש שלי ברח רחוק לעננים. אני ממש הערצתי אותה.

פנינה הייתה חברה באקדמיה הבין-לאומית לקרמיקה בז'נבה, ובאחד הכנסים השתתפנו יחד. בילינו בין כל כוכבי הקרמיקה העולמיים. אופייה הצנוע עצר בעדה מלהתפרסם יותר ולפרוץ עם עבודותיה החוצה, וגם סיפורים אישיים לא הרבתה לספר. רק לאחר שעברנו יחד כבר דרך ארוכה, גיליתי שאביה היה חבר פרלמנט ברומניה בשנות ה-30 הקשות, כי היא שכלה אח במלחמה של 1948, וכי חברה טובה שלה טבעה לידה בים. וזה רק על קצה המזלג. לא קל לחיות עם סיפורים כאלה, אבל פנינה תמיד האירה פנים ונתנה הרגשה טובה ונעימה מאוד לסובבים אותה.

אמנות הקרמיקה של פנינה עמיר-זמיר

אינה ארואטי, אוצרת

בתערוכתה של האמנית **פנינה עמיר-זמיר** ז"ל מוצגים עיצובים שונים, מרביתם בנושא הקדרות. התערוכה והקטלוג אינם דידקטיים, סיסטמטיים או כרונולוגיים, ואינם מקיפים את מכלול יצירותיה. עם זאת הם מהווים רמזים משמעותיים ומובהקים למגוון יצירתה העשירה בתכנים, בצורות ובטכניקות. השפעת הנוף הארץ-ישראלי הקדום, המדברי, ניכרת בחלק מיצירותיה של זמיר. המרקמים והצורות המושלמות, הצחיחות כמעט, מאזכרות את נופי הדרום, עם הטקסטורה הגרגרית-מדברית כביכול, המוצגים בתערוכה הרטרוספקטיבית של האמנית. בולטים הניגודים בין האובייקטים השונים, חלקם מעוגלים ובעלי קימורים, עטויים במרקמים מגוונים. העיטורים השונים, ההטבעות והחריצים בחומר.

האמנית יצרה לאחרונה סדרה של פסלי ראשים מדהימים, בהשראה ובנימה "ארכיאולוגית". זו גישה חריגה ביחס ליצירותיה הקודמות. לפסלי הראשים צוואר ארוך וארובות עיניים מודגשות ומובלטות במידה רבה. התוצאה היא נוכחות מסוגנת, המעוצבת באווירה טקסית.

ניכרת ההדגשה, המיושמת בקשת נרחבת של גוני הצורניות, בקדרות המרהיבה המוצגת בתערוכה. הצבעים נעים במנעד של גוונים פסטליים. פנינה זמיר שמרה על שימוש בחומרים מסורתיים, אך יצקה בהם רוח בת הזמן. היא התמקדה בתהליכים שנועדו להמחיש מהלכים של אנרגיה יצירתית. כמו כן התמקדה בשילוב חומרים, שהמשיכו להעסיקה במהלך התפתחותה האמנותית. היא ביצעה בהם שינויים אוטונומיים ושמרה על יכולתם להתרחש בתוך מערכת חזותית נתונה.

שינויים אלה נובעים מהתפתחויות הקשורות בניסיונה האישי של האמנית והם מורגשים במישור הפיזי והרגשי. הם פועלים במערכת הזמן, שבדרכה פעלה והגיבה באופן יחסי לשינויים שחלו בה, ולעתים שינו את האיזון הצורני ואת הצבעוניות הטכנית. כל זאת התקיים בהתאם להתמודדותה של האמנית בניסוח קונספט צורני.

יש לציין את הקדרות החריגה בממדיה. היא ממחישה הליכי תגובות, ביטוי לכמיהה, לחיפוש אחר מהות חדשה, המקשרת בין החומר לרוח האופטימית, המתרחבת והופכת לכלי קיבול, המגביר את האנרגיה היצירתית ומאריך את הנעת המעטפת. כמו כן קיימת הדגשת האורנמנטיקה, המשתלבת גם ביצירות האריחים, כאזכור לחותמה ביצירותיה הקירוניות.

חובה לציין את פעילותה היצירתית של האמנית במפעל "חרסה", בראשית ימי הקרמיקה הישראלית. פנינה זמיר המשיכה את דרכו של נחמיה עזז מייסד מחלקת הכלים במפעל, וניהלה את המחלקה בין 1960 ל-1965. יצירותיה הטביעו חותם של זהות ישראלית שורשית במפעלי הקדרות בארץ. אספנים רבים רכשו במהלך השנים רבות מיצירותיה הייחודיות, שהפכו עם השנים סמל ליצירתה העשירה והמפוארת.

/ 8 /

/ 12 /

/ 13 /

/ 16 /

/ 17 /

בית אהרון כהנא
BEIT AHARON KAHANA

כפר
Kahana

